

POSTANOWIENIE

Dnia **30 lipca 2020 r.**

Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu - II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Robert Pelewicz

Protokolant: Marta Czachurska

po rozpoznaniu na posiedzeniu w dniu 30 lipca 2020 r. zażalenia pokrzywdzonego W. R. na postanowienie Sądu Rejonowego w Stalowej Woli z dnia 20 kwietnia 2020 r., w sprawie II Kp 477/19, o odmowie zwrotu pokrzywdzonemu kosztów podróży i kosztów utraconego zarobku

na podstawie art. 437 § 2 kpk

p o s t a n o w i ł:

uchylić zaskarżone postanowienie i sprawę przekazać do ponownego rozpoznania

Sądowi Rejonowemu w Stalowej Woli.

UZASADNIENIE

W dniu 11 marca 2020 r., w sprawie II Kp 477/09, pokrzywdzony W. R. stawiał się na posiedzenie sądowe przed Sądem Rejonowym w Stalowej Woli rozpoznającym jego zażalenie na postanowienie Prokuratora Rejonowego w Stalowej Woli z dnia 12 listopada 2019 r. (...) o odmowie wszczęcia dochodzenia w sprawie popełnienia na jego szkodę przestępstwa z art. 284 § 2 kk z uwagi na brak znamion czynu zabronionego.

Prawomocnym postanowieniem z dnia 11 marca 2020 r., w sprawie II Kp 477/09, Sąd Rejonowy w Stalowej Woli nie uwzględnił zażalenia pokrzywdzonego W. R. i utrzymał w mocy zaskarżone postanowienie Prokuratora Rejonowego w Stalowej Woli.

Następnie pokrzywdzony W. R. złożył do Sądu Rejonowego w Stalowej Woli Wniosek o zwrotu kosztów podróży z miejsca zamieszkania do siedziby sądu w kwocie (...)i zwrotu kosztów utraconego zarobku w kwocie (...) – załączając wypełniony formularz wniosku o zwrot kosztów postępowania (k. 11) oraz zaświadczenie o wysokości utraconego zarobku od pracodawcy (k. 12).

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 20 kwietnia 2020 r., w sprawie II Kp 477/19, Sąd Rejonowy w Stalowej Woli odmówił pokrzywdzonemu W. R. zwrotu kosztów podróży i zwrotu kosztów utraconego zarobku w związku z jego udziałem w posiedzeniu sądowym przed Sądem Rejonowym w Stalowej Woli w dniu 11 marca 2020 r. – podając jako podstawę swojego rozstrzygnięcia art. 626 § 1 kpk a contrario i wskazując, że „W sprawie II Kp 477/19, Sąd Rejonowy w Stalowej Woli rozstrzygał w przedmiocie zażalenia na postanowienie prokuratora o odmowie wszczęcia dochodzenia, a zatem dokonywał tylko czynności sądowej w toku postępowania przygotowawczego. Postanowienie o utrzymaniu w mocy postanowienia przez prokuratora, wydane przez Sąd w tejże sprawie nie jest orzeczeniem kończącym postępowanie i w związku z tym sąd nie jest uprawniony do rozstrzygnięcia w przedmiocie kosztów procesu.” (k. 15).

Z rozstrzygnięciem tym nie zgodził się pokrzywdzony W. R. i w zażaleniu powołując się na standardy konstytucyjne domagał się jego zmiany przez uwzględnienie wniosku o zwrot kosztów podróży i zwrot kosztów utraconego zarobku (k.18).

Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu stwierdził, co następuje:

Analiza akt sprawy prowadzi do wniosku, że zażalenie pokrzywdzonego W. R. na postanowienie Sądu Rejonowego w Stalowej Woli z dnia 20 kwietnia 2020 r, w sprawie II Kp 477/19, o odmowie zwrotu pokrzywdzonemu kosztów podróży i kosztów utraconego zarobku, co do zasady zasługuje na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności wymaga podkreślenia, że zgodnie z treścią art. 618j kpk należności przysługujące stronie w związku z jej udziałem w postępowaniu przyznaje się w wysokości przewidzianej dla świadków. Jednakże nie można zapominać, że przepis art. 618j kpk nie stanowi samodzielnej podstawy przyznania należności stronie w związku z jej udziałem w postępowaniu (np. w posiedzeniu). Zgodnie bowiem z treścią art. 616 § 1 pkt 2 kpk uzasadnione wydatki stron zalicza się do kosztów procesu. Obowiązek zwrotu wydatków stronie (chodzi tutaj o oskarżonego, oskarżyciela posiłkowego, oskarżyciela prywatnego czy pokrzywdzonego w postępowaniu przygotowawczym), przewidują m.in. przepisy art. 627 kpk, art. 628 pkt 1 kpk, art. 629 kpk, art. 632 kpk i art. 632a kpk (por. K. Dudka (red.), Kodeks postępowania karnego. Komentarz - stan prawny: 15 sierpnia 2018 r., teza 1 do art. 618j). Z przepisu art. 618j kpk nie wynika natomiast uprawnienie strony do zwrotu zarobku lub dochodu utraconego w związku z udziałem w postępowaniu. Nie można bowiem uznać go za wydatki w rozumieniu art. 616 § 1 pkt 2 kpk, brak zatem przepisów, które mogłyby stanowić podstawę zasądzenia utraconego zarobku lub dochodu na rzecz strony (zob. D. Świecki (red.), Kodeks postępowania karnego. Tom II. Komentarz aktualizowany, LEX/el. 2020 - stan prawny: 10 stycznia 2020 r., teza 2 do art. 618j).

Należy zauważyć w tym miejscu, że art. 632 kpk normuje zasady rozstrzygnięcia w przedmiocie kosztów procesu w przypadku uniewinnienia oskarżonego lub umorzenia postępowania. Termin koszty procesu obejmuje koszty sądowe, na które składają się opłaty i wydatki poniesione przez Skarb Państwa od chwili wszczęcia postępowania oraz uzasadnione wydatki stron, w tym z tytułu ustanowienia w sprawie jednego obrońcy lub pełnomocnika (art. 616 kpk). W myśl tych przepisów w sprawach z oskarżenia publicznego zakończonych orzeczeniami wskazanymi w art. 632 kpk, Skarb Państwa ponosi wszystkie tymczasowo wyłożone przez siebie wydatki, a także ciąży na nim obowiązek zwrotu poniesionych przez strony ich uzasadnionych wydatków, do których ustawodawca zaliczył m.in. należności jakie strona poniosła z tytułu ustanowienia w sprawie pełnomocnika lub obrońcy (art. 616 § 1 pkt 2 kpk). Przedstawione zasady rozliczania kosztów procesu, określone w art. 632 pkt 2 kpk, odnoszą się również do postępowania przygotowawczego od chwili jego wszczęcia (art. 616 § 2 pkt 2 kpk). Jeżeli sprawa zakończyła się umorzeniem na tym etapie postępowania, to organ postępowania przygotowawczego ma obowiązek zwrotu uzasadnionych wydatków poniesionych przez uczestnika tego postępowania na jego wniosek od momentu, gdy stał się on stroną (zob. postanowienie SN z 22.01.2015., III KK 399/14, LEX 1628943).

W świetle powyższych rozważań nie powinno więc budzić wątpliwości, że w realiach rozpoznawanej sprawy odpowiednie zastosowanie co do kosztów postępowania mają przepisy Kodeksu postępowania karnego, a w szczególności art. 632 pkt 2 kpk – skoro Prokurator Rejonowy w Stalowej Woli postanowieniem z dnia 12 listopada 2019 r.(...) odmówił wszczęcia dochodzenia w sprawie popełnienia na szkodę pokrzywdzonego W. R. przestępstwa z art. 284 § 2 kk z uwagi na brak znamion czynu zabronionego. Dotyczy to także sytuacji, o której mowa w art. 626 § 2 kpk, a więc gdy w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie nie zamieszczono rozstrzygnięcia o kosztach, jak również gdy zachodzi konieczność dodatkowego ustalenia wysokości tych kosztów. Zgodnie z art. 632 pkt 2 kpk, w razie umorzenia postępowania, koszty procesu ponosi w sprawach z oskarżenia publicznego - Skarb Państwa, z wyjątkiem należności z tytułu udziału adwokata lub radcy prawnego w charakterze pełnomocnika pokrzywdzonego, oskarżyciela posiłkowego albo innej osoby. Sytuacja pokrzywdzonego w zakresie możliwości dochodzenia zwrotu poniesionych kosztów postępowania, gdy podjęto decyzję procesową o odmowie wszczęcia dochodzenia w sprawie popełnienia na jego szkodę przestępstwa z art. 284 § 2 kk z uwagi na brak znamion czynu zabronionego, powinna być taka sama, jak w wypadku uniewinnienia lub umorzenia postępowania w procesie karnym (por. postanowienie SN z 16.12.2009., SNO 94/09, OSNKW 2010/7/58). Nie ulega też wątpliwości, że stosownie do art. 616 § 1 pkt 2 kpk, do kosztów postępowania obciążających Skarb Państwa należy zaliczyć uzasadnione wydatki poniesione przez

pokrzywdzonego w związku z jego udziałem w sprawie, w tym również wydatki z tytułu ustanowienia w sprawie jednego pełnomocnika (por. postanowienie SN z 16.09.2008., SNO 29/08, Lex 1288845).

W tym kontekście słusznie zauważa skarżący, że oprócz aspektu procesowego, brak jest konstytucyjnych powodów do różnicowania znaczenia dla pokrzywdzonego nie tylko orzeczenia o umorzeniu postępowania w zależności od tego, czy nastąpiło to na etapie postępowania przygotowawczego, czy też sądowego, ale i od tego czy zakończenie tegoż postępowania nastąpiło w formie postanowienia o umorzeniu dochodzenia, czy w formie postanowienia o odmowie wszczęcia dochodzenia – w obu sytuacjach ze względu na brak znamion czynu zabronionego. Traktowanie bowiem w sposób odmienny osób pokrzywdzonych, nawet w sferze zwrotu poniesionych przez nich kosztów procesu w sposób rażąco narusza zasadę równości, określoną w art. 32 ust. 1 Konstytucji RP, co znajduje potwierdzenie w stanowisku Trybunału Konstytucyjnego, który w wyroku z dnia 23 maja 2005 r. SK 44/04 (OTK-A 2005/5/52), stwierdził, że "Państwo musi ponosić ryzyko podejmowanych czynności organów procesowych i przejmować obciążenia finansowe, które z tych czynności wynikają. Proces nie byłby sprawiedliwy w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, gdyby jego kosztami - zwłaszcza wtedy, gdy zostały one spowodowane wadliwymi lub ze względów prawnych zbędnymi czynnościami procesowymi obciążony był obywatel, który dochodzi należnej mu od państwa ochrony prawnej. Rozwiązanie takie nie dałoby się pogodzić także ze sformułowaną w art. 2 Konstytucji zasadą demokratycznego państwa prawnego oraz z zasadą równości wobec prawa (art. 32 ust. 1 Konstytucji RP)".

Wykazane wadliwości postępowania Sądu Rejonowego, podważające prawidłowość procedowania w zakresie ustalenia wysokości kosztów wyłożonych przez pokrzywdzonego (wnioskodawcę) w toku postępowania karnego na dojazd do sądu, miały wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia i z tego też powodu należało je uchylić w zaskarżonym zakresie i sprawę w tym przedmiocie przekazać do ponownego rozpoznania. Temu rozstrzygnięciu nie sprzeciwiała się treść art. 437 § 2 zdanie drugie kpk. Mając na uwadze, że użyty w tym przepisie zwrot "przewód" należy odnosić do "przewodu sądowego", zasadnie można stwierdzić, że ograniczenia wprowadzone w tym przepisie odnoszą się do uchylenia wyroku wydanego na rozprawie głównej. W konsekwencji nie ma on zastosowania jako podstawa uchylenia postanowienia wydanego na posiedzeniu, gdyż na tym forum po myśli art. 92 kpk nie przeprowadza się przewodu sądowego (zob. postanowienie SN z 21.07.2016., WZ 13/16, LEX 2072200). Dlatego też ponownie rozpoznając sprawę we wskazanych w niniejszym rozstrzygnięciu aspektach, ukształtowanych zakresem i kierunkiem zaskarżenia, Sąd Rejonowy powinien dokonać analizy wydatków, które poniósł wnioskodawca na dojazdy do sądu, mając na uwadze wskazane uwarunkowania faktyczne i prawne sprawy, dbając o ukształtowanie ostatecznego rozstrzygnięcia w jednym reżimie prawnym i z uwzględnieniem konieczności zachowania wewnętrznej spójności końcowego orzeczenia.

Rozstrzygając w przedmiocie żądania wnioskodawcy dotyczącego zwrotu kosztów dojazdu do sądu na posiedzenie w dniu 11 marca 2020 r., Sąd Rejonowy powinien kierować się także wskazaniem z treści art. 618a kpk i mieć na względzie, że w zaistniałym układzie procesowym zgodnie z § 2 pkt 6 lit. c Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 grudnia 2012 r. w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia gospodarki finansowej i działalności inwestycyjnej sądów powszechnych (Dz.U.2012.1476 ze zm.), to Sąd Rejonowy w Stalowej Woli jest statio fisci Skarbu Państwa.

Z tych wszystkich względów orzeczono jak na wstępie.